

גיליון מס' 294 פרשת כי תבא
תשע"ח שנה שישית

גליון זה יוצא לע"נ סבי
ר' אריה לייב ב"ר יוסף ז"ל
נלב"ע כ"א אלול תשמ"ט
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשט על הפרשה

"לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם" (כט, ה)

ג' דאין הכונה שלא הי' להם יין ושכר דא"כ למה נצטוו אהרן יין ושכר אל תשת אתה ובניך ומדקאמר אתה משמע דגם אהרן נצטוו ואמאי הרי לא הי' לו יין עד פטירתו ועוד שהרי הנסכים אמרו במדרש שהביאו להם המלאכים מכרמי עין גדי וי"א מהאשכול שהביאו המרגלים הספיק להן כל מ' שנה הרי שהי' להן יין, אלא הכונה לא הוצרכתם לשתות כל מ' שנה שהי' לכם כל הטעמים במן ובבאר וכן משמע מהמשך הפסוקים ועי' רמב"ן.

לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם. צ"ע איך קיימו סעודת שבת וי"ט ואיך עשו קידוש והבדלה. וי"ל כיון דבמן הי' כל הטעמים שרצו היו מכוונים בשבת טעם לחם ויין ויוצאין בו וצ"ע [ולמ"ד ביומא ע"ה א' שגם טעמן וממשן נהפך א"ש ומ"מ נקרא שלא אכלתם ושתיתם כיון שנהפך בנס] ובמושב זקנים כ' שאסור לחשוב ע"ז בשבת דהוי כמבשל ובע"ש לא מהני וצ"ע.

(טעמא דקרא)

"ושמחת בכל הטוב וגו'" (כו, יא)

שאלה: במדרש תנחומא איתא "אין טוב אלא תורה", ועיין באור החיים, מה ענין ביכורים לתורה?
תשובה: אין שייך שמחה רק כשיש תורה, ומשום כך א"א לשמוח בביכורים רק אם יש תורה.

שאלה: במדרש שם איתא בהמשך "לפיכך משה מזהיר להם לישראל עשר תעשר", והדברים דברי פליאה וטעונים ביאור.
תשובה: יש הרבה פעמים כן שנכנס פסוק באמצע ודורשו, אבל מה שמסיק הוא חוזר למה שדיבר לעיל, וגם כאן כן הוא, ע"ש היטב.

(דרך שיחה)

הודעה ובקשה

בשבה לבורא עולם
על שזכינו להגיע
לגליון ה-300 שיצא
לאור אי"ה לקראת
חג הסוכות. שנקרא
מידי שבוע ע"י
רבבות קוראים בכל
רחבי העולם.

נוציא בס"ד גליון
מורחב ומיוחד במינו.
וע"כ אנו פונים
ומבקשים לכל מי
שיש בידו הוראה או
עובדה ממרן רבנו
שר התורה [מכלי
ראשון בלבד] שישלח
לנו בהקדם עד
עש"ק פר' נצבים
הבעל"ט, במייל
המערכת.

ונזכה בס"ד להגדיל
תורה וכבוד חכמיה.

עלי שי"ח

"שמחה לאורך היום"

מידי יום נערמים על שולחנו של רבינו שליט"א מאות בקשות ופניות, בכתב ובעל פה במגוון נושאים שונים מכל רחבי העולם. סיפר לנו אחד המשמשים שליט"א כי בדק וראה כי רובם של הבקשות לברכה, הם בנושא זיווגים. שאנשים מגיעים לבקש ברכה על זיווג לעצמם, לילדים או למכר קרוב (ויהי רצון שבקרוב יושעו כל הזקוקים לכך, ומידי יום רבינו שליט"א מעתיר על כל הפתקים - קוויטלע"ך, שמגיעים לפניו). ואילו רובם של השאלות (שלא בדברי תורה) עוסקים בחוסר שמחה. כלומר, שאלות שונות בעניני שלום הבית שמקורם מכן הזוג שאינו מרוצה, שאלות מבני ישיבות שאינם שלמים עם דרכם, עם הישיבה בה הם נמצאים. שאלות מאנשים שאינם מרוצים ממקום הלימוד או העבודה, שאלות מגוונות ממנהלי מוסדות שיש להם ביקורת על נושאים כאלה ואחרים. הצד השווה בכלם, חוסר שמחה ושבועות רצון.

בהזדמנות, הזכיר רבינו שכל הצרות הבאות עלינו הרי הם משום שלא קיימנו את מצוות ה' בשמחה, וכדברי הרמב"ם סוף הלכות לולב: השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הקל שצוה בהן עבודה גדולה היא וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר (פרשת השבוע - דברים כ"ח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב כו'.

ובאורחות יושר סימן כ"ז כותב רבינו דברים נפלאים בנושא זה ומביא מכל התורה כולה במעלת וחוב קיום המצוות בשמחה, ומוסיף שם: גילה האריז"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית, ואמר היינו דכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פירוש - מרוב כל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב פז רב ואכנים טובות ומרגליות וכו' ובשם החיד"א ז"ל שאדם ששמח במצוה, את שכר המצוה פורעין בעולם הזה עי"ש עוד דברים נפלאים.

מברכת שבת שלום
יחזקאל שניידמן

סגהדף היומי

בדין מליחה לקטורת

במנחות כ"א א' פליגי ר' ישמעאל בנו של ריב"ב ורבנן דלר"י קטורת א"צ מלח ולרבנן צריכה מלח, והנה הרמב"ם פ"ה מאיסורי מזבח כ' מ"ע למלוח כל הקרבנות כו' ואין לך דבר שיקרב בלא מלח חוץ מיין הנסכים והדם והעצים כו' ומדהשמיט קטורת מכלל אותן שא"צ מלח משמע דפוסק כרבנן דקטורת צריכה מלח ושם בה"ג כ' ב' מקומות המלח נתונה כו' ובראשו של מזבח מולחין הקומץ והלבונה ומנחות הנשרפות ועולת העוף עכ"ל ומדהשמיט קטורת מכלל הצריכין מלח משמע דפוסק כר"י ב"ש ריב"ב דקטורת א"צ מלח וכבר עמד בזה הלח"מ וע"ש מש"כ, והנר' בזה דבאמת הר"מ פוסק כר"י ב"ש ריב"ב דקטורת א"צ מלח וכדברי הל"מ והא דבה"א כ' אין לך דבר שקרב לגבי מזבח בלא מלח חוץ מיין הנסכים כו' ולא הוציא מכלל זה גם קטורת היינו משום דבא"י חוץ קחשיב הר"מ הני דברים דקריבים בלא מלח לגמרי אבל קטורת נהי שא"צ מליחה מדין מליחת קרבנות הא מיהא דעל"פ כבר אית בה מלח מצד סדר עשייתה שצריך שם מלח סדומית רובע וכדפסק הר"מ פ"ב מכה"מ וע"כ לא ה' יכול הר"מ לחשוב את הקטורת בכלל הני שקרבין בלא מלח. וביותר "ל דמבו" ב"מ שם דבהקריב בלא מלח קעובר על עשה דוכל קרבנך במלח תמלח ועל ל"ת דלא תשביט ברית מלח ומסתבר דלענין עשה דוכל קרבנך לא היה יוצא בקטורת במה שנמלח בשעת עשי' דוכל קרבנך במלח משמע דבעי' מליחה בהיותו כבר קרבן שעשו בו את העבודה כדינו אבל הל"ת דלא תשביט לא היה עובר בו [אילו היה הדין שקטורת בכלל מצות מליחה] שעכ"פ השבתה אין כאן כיון שבהחפצא יש מלח רק שהוא לא מלחו בזמן חיובו, ונמצא לפ"ז דבקטורת לענין העשה נחשב שאין בו מליחה אבל לענין הל"ת נחשב דאית בי' שפיר מליחה, ומש"ה השמיט הר"מ קטורת מכלל הני שאין בהם מליחה וגם מכלל הני דצריכין מליחה דבקטורת. איכא בחד צד כנמלח ובהד צד כלא נמלח וכש"נ.

(שייח השדה ח"ב קונט' הליקוטים סי' ה' ע"ש עוד)

לקט פסקי הלכות ומנהגים לימי הסליחות

- טוב הדבר שגם נשים יאמרו את הסליחות, אך התחנן שלאחר הסליחות יאמרו בלי נפילת אפים, דאינו דרך כבוד שנשים יפלו.
- לגבי חינוך ילדים לומר סליחות כתב רבינו "שהכל תלוי לפי גדלם והבנתם".
- אף בעלי ברית אומרים הסליחות. וכן חתן בתוך ז' ימי המשתה.
- אבל ר"ל בתוך שבעה גם כן אומר את הסליחות והמנהג שאומרים בבית האבל את הכל [חוץ מתחנן] ואין מקצרים כלום.
- במוצ"ש יש לאכול סעודת מלוה מלכה קודם הסליחות, כדי לקיימו לכתחילה בזמן הראוי.
- הפתיחה לסליחות, דהיינו "אשרי" והקדיש שאחריו, וסליחת "לך ד' הצדקה", אין להתחיל לפני חצות, שהוא חלק מהסליחות.
- עדיף לומר סליחות בחצות הלילה, מאשר בבוקר אחרי שהאיר היום.
- ציבור המתפלל כוותיקין, ואומרים הסליחות קודם התפילה, והש"ץ האריך, ורואים שלא יספיקו לגמור את כולה וגם להתפלל כוותיקין בזמן, יש להם להפסיק באמצע ולהתפלל כוותיקין, ואחרי התפילה להמשיך ולגמור את הסליחות.
- מנין שרוצה להתפלל כוותיקין, אבל אין להם אפשרות לומר הסליחות קודם התפילה, יש להם להתפלל כוותיקין, ואחרי התפילה יאמרו את הסליחות.
- מי שאיחר בבוקר לסליחות, אין לו לקצר בפסוקי דזמרה כדי שיוכל לומר כל הסליחות.
- מי שאיחר לקום, ואם יאמר סליחות לפני התפילה יאחר זמן קריאת שמע עם ברכותיה של המג"א, עדיף שיקדים להתפלל, ואחר כך יאמר הסליחות.
- ואם איחר עד זמן קריאת שמע של הגר"א, יש לו להקדים ולהגיד קריאת שמע אף בלי ברכותיה, ויאמר סליחות ואחר כך יתפלל.
- אם מחמת שמשכים מוקדם לאמירת הסליחות לא יתפלל תפילת שחרית בזמנה, או שלא יתפלל כראוי, יותר טוב שלא להשכים, ויאמר סליחות בחצות.
- מי שלא אמר סליחות בבוקר, והגיע זמן מנחה, והוא רוצה להשלים הסליחות (כיון שאפשר לאמרם כל היום), טוב שיאמר הסליחות קודם למנחה ואחר כך יתפלל, וכמו בשחרית שאומרים אותם לפני שחרית וכהכנה לשחרית.
- יש פסוקים הנדפסים לומר לפני כל סליחה וסליחה פסוקים מהתנ"ך, אשר עליה מיוסדת הסליחה. אמר רבינו שאף אותם שמדלגים איזה סליחות, וכמו שיש מנהג אצל בני ישיבות בעשרת ימי תשובה, וערב ראש השנה, אבל אותם הפסוקים אין לדלג, כי הם עיקר הסליחה.
- לגבי פתיחת ארון הקודש לאמירת שמע קולינו כתב רבינו בתשובה "הכל כמנהג המדינה".
- סוגרים הארון לפני תחילת הוידי ע"י הארון.
- נוהגים לומר הוידי פעם אחת בלבד.
- אף אם יש חתן או בעל ברית המתפלל בבית הכנסת, אין מקצרים כלום, ואומרים את הכל עד סוף הסליחות.
- טוב לעמוד בשעת אמירת הסליחות, אכן, זקן או מי שקשה לו לעמוד באמירת כל הסליחות ובפרט אותם האומרים הסליחות מוקדם בבוקר, ומתחילים לפני עלות השחר וכד', יכול לשבת.

(האלולים קודש לד')

עניני הסליחות

אשה שלא הספיקה לומר סליחות ביום לפנה"צ אם בעש"ק יכולה לומר אחרי צהרים, אף שאין אומרים אז תחנן? יכולה לומר. אשה שאומרת סליחות בבית, ואינה אומרת י"ג מדות כי זה ביחיד, האם יכולה לומר סליחות לפני חצות הלילה? אי אפשר לומר קודם חצות, יש זמן לסליחות, וזה לא הזמן. אומרת בסליחות בבוקר של יום א' האם תאמר במוצאי יום מנוחה. יכולה לומר, כי זה קאי אציבור [שהם מקדמים במוצאי מנוחה]. וגם שכל יום א' יכול להיחשב מוצאי יום מנוחה. [ולטעם א' כל הנך דברים כגון שמזכירין תענית והוא לא מתענה גם כן יכול לומר כי קאי אציבור]. אמר לי רבנו: אין זו צורה לומר סליחות שלא באשמורת הבוקר ער שלאפצאך אויס ובא לומר סליחות... בישיבה בפתח תקוה הלכתי לסליחות בנץ בבה"כ הגדול ואמר סליחות, ואח"כ התפללתי בנץ. ועל ידי זה ראיתי שם ספרים מעניינים, מצאתי שם כמה ספרים שחתום שמו של רבי זונדל מסלאנט שכמה מתלמידיו היו בין המייסדים של הת"ת, והיו שם הגהות בכתב יד קדשו, והעתקתים. ובשיח השדה ח"ג בסוף י"ד ליקוטים והערה אחת שהיא ארוכה שהעתקתי והדפסתי שם. רבנו היה חזן ב'סליחות' בבית המדרש שלו לדרמן, וכאשר שב לביתו התעניין האם שמעו את קולו (החלש בשנים הללו) והשבתי בחיוב וגם על נוסח והיגיון. אמר רבנו: זה שיריים של חזנות שלי... הייתי חזן כל שנה בסליחות וגם בערב ראש השנה אצל החזר"א, כמו כל הילדים שרוצים להיות חזן.

(כל משאלותיך)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק